

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan unionin ja Euratomin irtisanoutumisesta energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta (U 47/2023 vp)
Eduskunnan talousvaliokunnan kuuleminen 28.9.2023

Euroopan komissio on ehdottanut, että EU ja Euratom irtisanoutuisivat energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta. Energiaperuskirja on ollut voimassa vuodesta 1998, ja siinä on mukana EU:n lisäksi 52 valtiota. Energiaperuskirja on energia-alan investointisuoja-, kauppaa- ja kauttakulkusopimus, joka sisältää myös riitojenratkaisumenettelyt.

Peruskirjaa koskevan sopimuksen uudistamisneuvottelut päättyivät 2022, mutta uudistusta ei ole hyväksytty EU:n äänestysmandaatin puuttuessa. Komissio katsoo, että EU:ssa ei ole nyt olemassa jäsenvaltioiden yhteistä tahtotilaa sopimusuudistuksen hyväksymiseen. Uudistus olisi puolestaan käytännössä edellytys sille, että EU voisi pysyä sopimuksen osapuolena. Komission mukaan uudistamaton sopimus ei ole yhteensopiva EU:n investointipolitiikan ja -oikeuden sekä energia- ja ilmastotavoitteiden kanssa.

Irtisanoutumisen jälkeen tehdyt investoinnit eivät EU:n osalta enää olisi sopimuksen mukaisen investointisuojan piirissä, mutta toisaalta sopimuksen 47 artiklan 3 kohdan raukeamislausekkeen mukaan jo olemassa olevat investoinnit kuuluisivat nykymuotoisen sopimuksen alaisen suojan piiriin vielä 20 vuoden ajan irtisanoutumisen voimaantulosta.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta osallistua kuulemiseen. **EK pitää U-kirjelmässä esitettyä Suomen kantaa olosuhteet huomioiden hyvänä** eli että EU-tason toimintalinjasta pyritään päättämään viivytyksettä. EK on samaa mieltä kuin Suomen kanta myöskin siinä, että EU:n irtisanoutuminen sopimuksesta oman toimivaltansa osalta voidaan lähtökohdaisesti hyväksyä. Tämä siksikin, että irtisanoutuminen on todennäköisesti ainoa käytännössä toteutettavissa oleva vaihtoehto.

Kirjelmässä on todettu irtautumisen vaikutuksien arvioinnin olevan vaikeaa muun muassa energiainvestointien houkuttelevuuteen EU:n alueella jatkossa sekä energian hintaan. Elinkeinoelämän näkökulmasta puhdasta siirtymää toteutetaan isolta osalta energiaan liittyvillä investoinneilla. Lisäksi puhtaiden prosessien ja toimintojen käyttö sekä hyväksyttävyyden yhteiskunnassa vaatii kohtuuhintaista ja toimitusvarmaa energiaa. Ennakoitavan investointiympäristön merkitystä ei siis voi liiaksi korostaa niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.